



**KIRKKO⁺
VAASASSA**

**VASA KYRKLIGA
SAMFÄLLIGHET**

Miljöprogram 2021

INNEHÅLL

Inledning.....	2
Miljösystem.....	3
Verksamhet och ekonomi.....	4
Miljöfostran.....	6
Avfallshantering och cirkulär ekonomi.....	7
Mat och kök.....	10
Energi och fastigheter.....	11
Begravningsplatser och grönområden.....	13
Skogar och andra naturområden.....	15
Trafik.....	16

INLEDNING

Människan är inte enbart en vis härskare över naturen, utan en del av naturen. Naturen är en enastående och unik gåva från Gud. Den här gåvan ska vi värna om. Människan är ansvarig inför Gud för hur hon behandlar naturen. Till den kristna tron hör måttfullhet och en enkel livsstil. Kristendomen är en motkraft till konsumtionskulturen.

Gemensamma kyrkorådet i Vasa kyrkliga samfällighet fattade 25.9.2019 beslut om att ansöka om miljödiplomet. Det här miljöprogrammet för åren 2021–2025 har utarbetats utgående från den interna miljöutredningen som gjordes av Jenna Seppelin under våren 2020 samt utgående från de mål som anställda i olika verksamhetssektorer har ställt upp. Till sin struktur följer miljöprogrammet den nyaste upplagan av kyrkans miljödiplom från år 2020.

Miljöprogrammet innehåller den kyrkliga samfällighetens och dess församlingars miljömål samt konkreta åtgärder för att nå dessa. Syftet med kyrkans miljödiplom och Vasa kyrkliga samfällighets miljöprogram är att minska och ha kontroll över de skador som verksamheten förorsakar på miljön. För att nå målen har man satt upp en tidtabell och utsett ansvarspersoner för åtgärderna.

Vasa kyrkliga samfällighet förbinder sig till de mål som finns i Kyrkans energi- och klimatstrategi En kolneutral kyrka 2030. I Vasa kyrkliga samfällighets energi- och klimatstrategi svarar man på hur Vasa kyrkliga samfällighet arbetar för att nå målen i Kyrkans energi- och klimatstrategi. Miljöprogrammet försäkrar att de uppsatta miljömålen nås. Förverkligandet av målen följs upp och rapporteras årligen av den kyrkliga samfällighetens miljöarbetsgrupp.

Under den kommande diplomperioden planeras en rivning av ämbetshuset på Skolhusgatan och byggande av ett nytt ämbetshus. Byggprojektet är ett utmärkt tillfälle att beakta cirkulär ekonomi och miljöaspekter samt att på ett föredömligt sätt visa att man åtar sig en ansvarsfullhet som går längre än minimikraven och att man minskar miljöskadorna. Under projektets gång uppkommer flera förändringar, såsom ibruktagandet av tillfälliga utrymmen. Då blir betydelsen av information allt större när det gäller förverkligandet av miljöprogrammets mål samt hanteringen av de tillfälliga förändringarna.

MILJÖSYSTEM

Centrala aktörer i Vasa kyrkliga samfällighets miljösystem är den kyrkliga samfällighetens miljöarbetsgrupp samt de miljöansvariga som den kyrkliga samfälligheten och församlingarna har valt. Dessutom har hela organisationens personal en betydande roll för miljösystemets verksamhet och att följa miljöprogrammet hör också till alla aktörer i den kyrkliga samfälligheten.

På den kyrkliga samfällighetens intranät har man publicerat egna sidor för miljöarbetet och man informerar om miljöfrågor till personalen via intranätet och andra elektroniska kanaler. Vid personalmöten tas miljöfrågor upp. Målet är också att ordna utbildning för de miljöansvariga. De miljöansvariga deltar också i Kyrkans miljödagars samt i rådplägningsdagar och möten för miljöansvariga. Miljöarbetsgruppen ser till att utbildning ordnas för alla anställda och förtroendevalda. Man försöker ordna utbildning också genom att inkludera miljöfrågor i sommardagen som ordnas för personalen en gång om året.

I miljöarbetsgruppens verksamhetsberättelse rapporteras årligen om utfallet av miljöprogrammet.

Miljödiplomet förnyas år 2025. Efter halva diplomperioden görs en mellanutvärdering för att granska utfallet av miljöprogrammet och ställa upp uppdaterade mål för den återstående perioden. Mellanutvärderingen utförs genom att de olika verksamhetssektorerna besöker varandras arbetsplatser.

Kommunikationsavdelningen publicerar nyheter som gäller miljöfrågor på den kyrkliga samfällighetens och församlingarnas webbplatser.

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabell	Ansvarsperson(er)
Personalen känner till miljökonsekvenserna av den egna verksamheten	Miljöfrågor inkluderas i personalens introduktionsmaterial	Personalen känner till miljökonsekvenserna av den egna verksamheten samt innehåller och kraven i miljödiplomet	Från och med 2021	Verksamhetssektorernas chefer och förmän
Egen mellanutvärdering	En mellanutvärdering av miljöprogrammet görs efter halva diplomperioden. Mellanutvärderingen utförs genom att de olika verksamhetssektorerna besöker varandras arbetsplatser. I mellanutvärderingen granskas utfallet av miljöprogrammet och uppdaterade mål ställs upp för den återstående perioden.		2023	Verksamhetssektorernas chefer, förmän, miljöansvariga

VERKSAMHET OCH EKONOMI

Församlingarna och varje arbetsenhet i Vasa kyrkliga samfällighet lyfter årligen upp ett eller flera miljömål i sin verksamhets- och ekonomiplan. Förverkligandet av målen följs upp och rapporteras årligen i miljöarbetsgruppens verksamhetsberättelse.

Vasa kyrkliga samfällighets upphandlingsanvisningar kommer att uppdateras under diplomperioden. När upphandlingsanvisningarna uppdateras beaktas upphandlingarnas ansvarsfaktorer samt miljö- och klimatvänliga upphandlingar. Personalen utbildas i tillämpningen av miljökriterier vid upphandling. Målet är en praxis där varje anställd som sköter upphandlingar beaktar de miljökonsekvenser som varje upphandling har samt kan beakta upphandlingarnas ansvarsfaktorer och miljökriterier i enlighet med upphandlingsanvisningarna.

Det finns utrymme att öka användningen av miljömärkta produkter och att betona betydelsen av detta för personalen. I samband med miljöutredningen kom det fram att de anställda inte automatiskt värdesätter miljövänligt märkta produkter vid upphandlingar.

Vasa kyrkliga samfällighet ser det som viktigt att gynna ansvarsfulla företag i sin placeringsverksamhet. Den kyrkliga samfällighetens kapitalförvaltare har undertecknat de av FN understödda PRI-principerna och är medlemmar i Finsif som främjar ansvarsfull placering.

Vasa kyrkliga samfällighet har uppdaterat sin strategi för ansvarsfull placering år 2021. I placeringsstrategin beaktas Kyrkans pensionsfonds anvisningar för ansvarsfull placering. I enlighet med strategin En kolneutral kyrka 2030 beaktas klimatmålen i placeringsverksamheten, och inga direkta placeringar görs i bolag som producerar fossila bränslen.

Den kyrkliga samfälligheten tillsammans med dess församlingar styr sina medel till kyrkans officiella missionsorganisationer och till internationell diakoni.

Inom den kyrkliga samfälligheten har man effektiviserat användningen av nya elektroniska system samt nya och gamla program, vilket för sin del minskar till exempel pappersförbrukningen och således bidrar till en miljövänlig utveckling.

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabell	Ansvarsperson(er)
Samfällighetens enheter och församlingar definierar årligen minst ett konkret miljömål i verksamhets- och ekonomiplanen.	Alla verksamhetssektorer anger årligen sina egna miljömål och rapporterar årligen till miljöarbetsgruppen hur målen har förverkligats.	Utvärderingen av hur målen har förverkligats sker årligen i samband med miljöarbetsgruppens verksamhetsberättelse.	Årligen	Kyrkoherdarna och enheternas chefer Miljöarbetsgruppen
	Miljöarbetsgruppen följer upp utfallet av miljöprogrammets mål vid sina sammanträden.	Vasa kyrkliga samfällighets miljöarbetsgrupp följer upp utfallet under åren 2021–2025	Från och med 2021	Miljöarbetsgruppen

Miljöprogram 2021–2025

		genom rapportering i den kyrkliga samfällighetens verksamhetsplan.		
Den kyrkliga samfällighetens upphandlingsanvisningar uppdateras	Upphandlingsanvisningarna uppdateras så att upphandlingarnas ansvarsfaktorer samt miljö- och klimatvänliga upphandlingar beaktas i anvisningarna.		2021–2022	Ekonomidirektören, Förvaltningschefen
	Den kyrkliga samfälligheten utbildar de anställda i tillämpningen av miljökriterier vid upphandling.	Andelen upphandlingar som värderar miljökriterier	2022	
Beaktande av upphandlingarnas miljökonsekvenser	Dubbelupphandlingar undviks. En eventuell sam användning bland verksamhetssektorerna och församlingarna beaktas.	Alternativa sätt som tagits i bruk och med vilka man har minskat anskaffningarna, såsom lån och sam användning	Kontinuerligt	Ansvariga för upphandlingar
	Miljömärkta produkter väljs alltid när det är möjligt.	Andelen miljömärkta produkter.	Kontinuerligt	Alla arbetsenheter
Missionsarbete och internationell diakoni	Målet är att de medel som styrs till missionsarbete och internationell diakoni är över 2 % av kyrkoskatten.	Medel som styrs till missionsarbete och internationell diakoni.	Kontinuerligt	Ekonomidirektören Förvaltningschefen

MILJÖFOSTRAN

Församlingarna fördjupar och uppdaterar sina uppgjorda planer för miljöfostran för diplomperioden. Varje församling har planer som bäst tjänar den egna verksamheten och verksamhetskulturen, inklusive mål som är lämpliga för verksamheten och uppföljning av målen.

I alla församlingar kommer man regelbundet att fira skapelsens söndag. Miljöfrågorna har varit en del av alla församlingars årliga gudstjänstplanering och gudstjänstliv. Särskilda andakter och gudstjänster med miljöteman i församlingarna har varit skogskyrkor, sommarkyrkor och naturkyrkor. Naturen och miljön är en väsentlig del av dessa kyrkors teman. Varje församling använder teman som anknyter till naturen och skapelsens värde i allt andaktsliv (från barn till vuxna). Dessa teman har också beaktats i psalmanvändningen i varje församling. Dessa teman fördjupas och fortgår under miljödiplomperioden.

Varje församling har miljöfostran i människans olika utvecklingsfaser. Miljöfostran upplevs i församlingarna som en viktig del av församlingens uppgifter, ansvaret för skapelsen är en del av den kristna tron. Utflyktsverksamheten är riklig i församlingarna. Under utflykterna upplevs miljöfostran vara med i verksamheten som av sig själv. Miljöfostran har varit en målmedveten del av konfirmandverksamheten och i varje församling har miljöfrågor hört till konfirmandundervisningen.

Vasa finska församling och Vasa svenska församling har satt upp som mål att ta i bruk kriterierna för Grön skriba i enlighet med rekommendationerna i kyrkans energi- och klimatstrategi under diplomperioden.

Församlingarna använder naturstigar i sin miljöfostran. Meditativa vandringar ordnas till exempel under retreatter.

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabell	Ansvarsperson(er)
Miljöfostran i församlingarna	Uppdatering av församlingarnas planer för miljöfostran	Arbetet med miljöfostran grundar sig på planen för miljöfostran. Uppföljning av målen ingår i planen.	Senast 12/2021	Miljöarbetsgruppen, församlingarnas miljöansvariga, församlingarnas anställda som ansvarar för fostran
	Förstärka miljöfostran som en naturlig del av den dagliga verksamheten	Alla anställda är medvetna om miljöfostrans betydelse och miljöfostran har sammanfogats till en del av den normala verksamheten	Kontinuerligt	Alla anställda, miljöansvariga
	Etablering av miljöteman i församlingarnas gudstjänstliv	Genomförda andakter och gudstjänster med miljöteman	Kontinuerligt	De som planerar det årliga andakts- och gudstjänstlivet

Utökning av församlingarnas miljö-kommunikation	Miljökommunikationen utökas och från årsklockan för ekologiska evenemang plockas de evenemang ut som är meningsfulla att gå med i i den egna verksamheten		Senast 12/2020, därefter kontinuerligt	Ansvariga för kommunikationen
--	---	--	--	-------------------------------

AVFALLSHANTERING OCH CIRKULÄR EKONOMI

Vasa kyrkliga samfällighets avfallshanteringsplan utarbetades i slutet av år 2020. I avfallshanteringsplanen ställer man upp mål för att minska mängden avfall och effektivisera insamlingen av nyttoavfall. I planen redogörs också för de metoder som används för att uppnå målen.

En utredning om avfallshanteringen gjordes våren 2020, då anställda intervjuades om brister i avfallshanteringen. Dessutom gjordes en avfallskartläggning till avfallshanteringsplanen i november 2020. I kartläggningen gick man igenom utrymmena för sorteringskärl samt antalet sorteringskärl både inomhus och utomhus.

I uppsättningen av avfallshanteringsutredningens mål beaktas Kyrkans miljödiplom samt Kyrkans energi- och klimatstrategi En kolneutral kyrka 2030.

Ordandet av avfallshanteringen definieras av EU:s avfallsdirektiv, den riksomfattande avfallsplanen, avfallslagen med dess förordningar samt kommunala avfallshanteringsföreskrifter. Det har kommit och kommer att komma förändringar i dessa som måste efterföljas. På grund av kommande förändringar har den kyrkliga samfälligheten inte fullt ut börjat förverkliga den uppgjorda avfallshanteringsplanen, utan ändringar görs inom en snar framtid i och med reformerna i lagstiftningen.

Målet under diplomperioden är att utbilda de anställda så att de förstår avfallslagens mest centrala saker med tanke på verksamheten. Dessutom ska de ansvariga för fastigheternas avfallshandling utbildas så att de kan ge anvisningar till fastigheternas användare om sorteringen. Målet är också att utbilda de anställda i hur sorteringen fungerar i Vasanejden. Den kunniga personalen ger obehindrat anvisningar till andra församlingsmedlemmar och användarna av lokalerna om sorteringen.

Uppföljning av avfallsmängden och kärlens avfallsmängd har påbörjats i mars 2021 i den kyrkliga samfälligheten. Avfallsmängderna följs också upp från elektroniska system med sex månaders mellanrum. Med uppföljning av avfallsmängden strävar man till att minska avfallsmängden.

Enhetliga sorteringsanvisningar har skaffats till varje fastighet, såväl till sorteringsplatserna inomhus som utomhus. Sorteringsanvisningarna läggs upp i fastigheterna efter att Vasaregionens avfallshanteringsföreskrifter har uppdaterats. Då görs nödvändiga åtgärder enligt ändringarna i avfallshanteringsföreskrifterna. De enhetliga sorteringsanvisningarna guidar användarna till att sortera rätt.

Kemikaliernas skyddsinformationsblad och deras placering har granskats före 6/2021 i den kyrkliga samfälligheten. Härefter görs en kontinuerlig uppföljning när kemikalier köps in och trots den kontinuerliga uppföljningen granskas situationen en gång per år. När det gäller skadeförebyggande utrustning och första

hjälpn -utrustning har en granskning gjorts i början av år 2021.

Den kyrkliga samfälligheten har vidtagit åtgärder med hänsyn till cirkulär ekonomi. Till exempel: i den kyrkliga samfälligheten repareras och renoveras användbart lösöre, elektronik har skaffats genom leasing, man har försökt effektivisera användningen av elektroniska tjänster och program och överskottsmaterial har utnyttjats till exempel i hobbyverksamheten. Köken ger material som kan återanvändas till hobbyverksamheten, såsom metall- och glasburkar, gamla tallrikar, gamla bordsdukar och kaffepaket.

I byggandet har man beaktat den cirkulära ekonomin genom att återanvända gammalt material som tagits ur bruk och återanvända det i den kyrkliga samfällighetens byggprojekt. Ett bra exempel är renoveringen av pastorskansliet, där de gamla skärmarna som fungerat som rumsavdelare återvanns som fönster i de nya mellanväggarnas konstruktioner.

Lillkyro församling har en egen loppmarknad. Den finska församlingen har också haft återanvändningsevenemang, till exempel bytesverksamhet av böcker.

Det finns tydliga instruktioner om hur sorteringen fungerar på begravningsplatserna. Instruktionerna hittas också på den kyrkliga samfällighetens webbplats. Man strävar efter att minska avfallsmängden på begravningsplatserna under diplomperioden med hjälp av instruktioner. Redan en liten förändring i attityderna när det gäller hågkomsten av avlidna inverkar positivt på en minskad avfallsmängd. Besökarna instrueras och vägleds till mera hållbara val. De får instruktioner om att minska antalet plastljus, använda glasljus, om LED-ljus, skötselgravarnas miljökonsekvenser, förmultnade blomsterarrangemangs botten, principen om en blomma vid hågkomsten osv.

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabell	Ansvarsperson(er)
De anställda instrueras i avfalls-lagen genom att det ordnas utbildning om ämnet	De anställda och förtroendevalda utbildas så att de får kunskap om avfalls-lagen och avfalls-hanteringsföreskrif-terna. Utbildningen av per-sonalen sker efter att den reviderade av-fallslagen har trätt i kraft.	Personalen känner till sitt ansvar som avfallsproducent och är medveten om hur viktigt det är att sortera.	3.9.2021	Miljöarbetsgruppen Den kyrkliga samfälligheten
De anställda som ansvarar för avfallshan-teringen instrueras i lokala föreskrifter om avfallshantering och avfallshanterings-anläggningar	Som en följd av den reformerade avfalls-lagen är förändringar i Vasaregionens av-fallshanteringsföre-skrifter att vänta. De anställda som ansvarar för avfallshante-ringen får instrukt-ioner om de förnyade föreskrifterna när av-fallslagen träder i kraft och Vasaregion-ens avfallshanterings-föreskrifter ändras.	Ansvariga för avfalls-hanteringen och fastigheterna känner till de före-skrifter som gäller avfallshanteringen i fastigheterna.	2021–2022	Fastighetsväsendet

Miljöprogram 2021–2025

Farligt avfall och utbildning för de ansvariga	Ansvarspersonerna utbildas i att känna till avfallslagens föreskrifter samt Kemikalielagstiftningen		Senast 12/2021	Fastighetsväsendet
---	---	--	----------------	--------------------

	Kemikalier som orsakar minst fara väljs ut att användas.		Kontinuerligt	De som köper in kemikalier, ansvariga för farligt avfall och kemikalier
	Ändamålsenlig lagring av farligt avfall och fortsatt hantering av det ordnas, inklusive bokföring.	I fastigheterna finns lagenliga lagringsplatser där avfallet samlas ihop och varifrån det förs vidare till fortsatt hantering.	Senast 12/2021, därefter kontinuerlig uppföljning	Ansvariga för farligt avfall och kemikalier
Minskning av avfallsmängden	Återvinningen effektiveras genom att effektivera uppföljning, instruktioner, kommunikation och sortering av avfall	Fyllningsgraden i avfallskärnen följs upp från elektroniska system.	Kontinuerligt	Fastighetsväsendet, den ansvariga för avfallshanteringen, kökspersonalen, alla anställda
	Mål för och uppföljning av avfallsmängdens minskning	Uppföljningsrapport om avfallsminskningen årligen i miljödiplomets rapportering	Årligen	Miljöarbetsgruppen

MAT OCH KÖK

I Vasa kyrkliga samfällighet verkar fyra storhushållskök som har verksamhet året om.

Alla råvaror beställs målmedvetet och med eftertanke. I menyplaneringen strävar man efter en så enhetlig och effektiv lageromsättning som möjligt för de livsmedel som används. Mat som blivit över vid lunchserveringen kyls omedelbart ner och utnyttjas vid diakonimåltiderna. Dessutom samarbetar man med Vasa mathjälp som ser till att överskottsmat kommer till användning.

En förpackningsmaskin har skaffats till den kyrkliga samfällighetens kök. Med hjälp av den packas maten i portionsförpackningar och på så sätt får man lättare maten vidare för utdelning i portionsförpackningar.

Användningen av engångskärl har minskat i den kyrkliga samfällighetens verksamhet. Under kommande diplomperiod strävar man efter att minska användningen av engångskärl mer än förut och begränsa användningen endast till särskilda undantagsfall.

Vasa kyrkliga samfällighet, den finska och svenska församlingen är Rättvis handel-församlingar. Lillkyro församling har också ansökt om titeln Rättvis handel-församling. I samband med serveringar informeras det med broschyrer att rättvisemärkt kaffe och te används.

Under den kommande diplomperioden är målet att öka andelen vegetarisk mat vid serveringarna. Nu just tillreds vegetarisk kost för vegetarianer och veganer om de ber om det på förhand. I konfirmandundervisningen och på lägren serveras tre vegetariska måltider per vecka. Vid serveringen på sammanträden har man övergått till en mera hälsosam linje. Det bjuds på bland annat smörgåsar, frukter, grönsakstallriker, smoothies. På serveringarna inverkar ändå beställarens önskemål, som styrs mot ett mera hälsosamt och vegetariskt håll i den mån det är möjligt.

Bland kökspersonalen har tre anställda miljöpasset.

Vid Österhankmo och Alskathemmets lägergårdar har man slutat använda brickor vid varje måltid. Tack vare den här åtgärden har mängden disk minskat med flera tiotals maskiner per dag, vilket har minskat miljöpåverkan av förbrukningen avsevärt varje dag. I användningen av olika maskiner strävar man efter att minimera förbrukningen. Ugnen, spisen och diskmaskinen startas vid behov.

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabell	Ansvarsperson(er)
Minskning av matsvinnet	Samarbete med Vasa mathjälp. Överbliven mat utnyttjas vid diakonimåltiderna samt packas i portioner och delas ut till exempel till äldre via diakoniarbetet.	Mängden mat som blir till svinn	Kontinuerligt	Kosthållschefen, kökspersonalen
	Omsorgsfull planering och ändamålsenliga råvaruanskaffningar.		Kontinuerligt	Kosthållschefen, kökspersonalen

Miljöprogram 2021–2025

	Mera miljöfostran genom att berätta om klimatkonsekvenserna av matproduktionen.		Från och med 2021	Kosthållschefen, kökspersonalen
Minskning av kökens miljö- och klimatkonsekvenser	Avstå från engångskärl	Minskat antal engångskärl som ännu används	Kontinuerligt	Kosthållschefen, kökspersonalen
	Mer vegetarisk kost	Andelen ökad vegetarisk kost	Från och med 2021	Kosthållschefen, kökspersonalen
	Ansvarsfulla och etiska inköp av fisk. MSC- och ASC-märkt fisk	Mängden ansvarsfull fisk som skaffas till den kyrkliga samfälligheten	Från och med 2021	Kosthållschefen, kökspersonalen

ENERGI OCH FASTIGHETER

Vasa kyrkliga samfällighet förde in alla basuppgifter om sina byggnader i byggnadsregistret Basis år 2020.

Fastighetsstrategin uppdateras för närvarande. I strategin kommer man att definiera riktlinjerna för användningen av byggnaderna för de kommande åren och de mål som ställts upp i kyrkans energi- och klimatstrategi tas i beaktande.

De senaste åren har byggnadernas användningsgrad höjts genom att mer effektivt använda bokningsprogrammet Katrina och genom att styra lokalerna till en mera förnuftig användning sett till lokalbokningarna. Målet har varit att börja använda lokaler som inte utnyttjas till fullo också till annat så att mängden lokaler och deras placering motsvarar behovet. Man har också strävat efter att koncentrera verksamheten. Dessutom försöker man effektivisera lokalernas användbarhet för flera ändamål. En del av de lokaler som inte utnyttjats till fullo har man avstått från under de föregående åren. Man har avstått från flera lokaler som man hyrt av utomstående aktörer och verksamheterna har placerats i egna lokaler, vilket har höjt de egna lokalernas användningsgrad. Behovet av lokaler utvärderas i den nya fastighetsstrategin.

Ett mål i strategin En kolneutral kyrka 2030 är att minska fastigheternas koldioxidutsläpp. Vasa kyrkliga samfällighet har som mål att hitta lösningar på hur man kan avstå från oljeuppvärmning och fossila bränslen senast år 2025. För närvarande kommer cirka 28 % av ursprunget till den el som används i Vasa kyrkliga samfällighet från fossila energikällor. För fjärrvärmens del är den kolneutrala produktionen 78 %.

Vid Alskathemmets lägergård har oljeuppvärmning ändrats så att det är en reservvärmekälla medan en luft-vattenvärmepump är den huvudsakliga värmekällan.

Vasa kyrkliga samfällighet har ett styrsystem för fastighetsunderhållet, där underhållande åtgärder bokförs. Programmet som används är Granlund Manager. Det ger aktuell information om fastigheterna. Med hjälp av programmet får man all information om underhåll samlad på en plats.

I Granlund manager anges alla serviceboksarbeten som utförs två gånger om året. Samarbetspartnerna registrerar utförda servicearbeten i programmet. Användningen av programmet håller ännu på att ut-

Miljöprogram 2021–2025

vecklas när det gäller reparationer som inte är servicearbeten, så att reparationer som inte hör till servicearbeten också i framtiden registreras i programmet. Alla större reparationsarbeten är ändå registrerade i programmet.

Förbrukningen följs upp via Granlund manager. Programmet ger kontinuerligt rapporter om driftförbrukningen, så med hjälp av förbrukningsuppföljningen är den optimala förbrukningsnivån på det klara för den kyrkliga samfällighetens fastigheter.

I samband med grundrenoveringar har fastighetsautomationssystemen förbättrats till moderna system, med hjälp av vilka man kan utföra inställningar och uppföljning också mobilt. Ett system som fungerar mobilt, oberoende av plats, gör att man kan reagera snabbare och möjliggör en bättre prioritering av uppgifter. Detta ger också bättre kvalitet på verksamheten för lokalernas användare. De gamla fastighetsautomationssystemen som ännu används kan fjärrstyras från Skolhusgatan.

Man försöker reglera vattenflödena i den kyrkliga samfällighetens värmeelementnätverk rätt, så att uppvärmningsenergin förmedlas jämnt till värmeaggregaten för att motsvara lokalernas värmebehov. Ventilationssystemens mekaniska skick kontrolleras och de rengörs och servas regelbundet. Systemens drifttider har optimerats så att de motsvarar den verkliga användningen av lokalerna. Till Roparnäs kyrkorum och Gerby församlingshem har man skaffat koldioxidgivare.

Vasa kyrkliga samfällighet planerar ett nytt ämbetshus. I byggprojektet har man som mål att beakta kretsloppstänkandet och olika aspekter av byggprojektets miljökonsekvenser på ett övergripande sätt, från planeringsskedet till förverkligandet och användningen.

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabeller	Ansvarsperson(er)
Minskning av energiförbrukningen	Man satsar på smart värmestyrning	Uppföljning av energiförbrukningen	Kontinuerligt	Fastighetsväsendet
	Förnyandet av fastighetsautomationen fortsätter		Kontinuerligt	
	Maskiner och apparater förnyas			
	Belysningen ändras till ledbelysning			
	Utbildning i fastighetsautomation för vaktmästarna			
	Årligt deltagande i energisparveckan	Genomförd kampanj	Årligen	Energiansvarig, personalen
Fastigheternas koldioxidutsläpp minskas	Uppvärmningsformen för de fastigheter som har oljeuppvärmning byts till ett mera miljövänligt alternativ		2025	Fastighetsväsendet

Miljöprogram 2021–2025

	Konkurrensutsättning av elen så att inga fossila bränslen används i produktionen		2025	Fastighetsväsendet
--	--	--	------	--------------------

BEGRAVNINGSPLATSER OCH GRÖNOMRÅDEN

En skötselplan för begravningsplatserna gjordes upp år 2021. I skötseln av begravningsplatserna beaktas underhållets miljöaspekter.

På begravningsplatserna gynnas platsspecifik bevattning. Med hjälp av platsspecifik bevattning minskas onödig vattenförbrukning genom att vattna endast det som behövs. Personalen på begravningsplatserna följer noggrant med vattenbehovet. Underbevattningsbrickor för blommor används på torra platser.

På begravningsplatserna har man helt övergått till gödslingsmedel som frigörs långsamt samt till naturliga gödslingsmedel. I ogräsbekämpningen används endast mekaniska metoder, bekämpningsmedel används inte alls.

Arbetsmaskinerna på begravningsplatserna är relativt nya och även i fortsättningen strävar man efter att hålla maskinparken så ny som möjligt. Man kommer att satsa på batteridrivna arbetsmaskiner allt eftersom de kommer ut på marknaden. När man väljer ut arbetsmaskiner är målet att prioritera utsläppsnåla alternativ. Regelbunden service utförs på alla maskiner.

Begravningsväsendets alla egna allmänna planteringar är perenner. När de fleråriga växterna väljs ut används sorter som trivs i Vasas tillväxtförhållanden. Såsom det förutsätts i miljödiplomet tas perennskötsel med som ett alternativ till den traditionella blomsterskötseln och prissätts konkurrenskraftigt.

De naturliga och obebyggda områdena som omger begravningsplatserna sköts mycket lätt. Dessutom finns det lätt skötta skogsdungar på begravningsplatsområdena som hålls så naturliga och orörda som möjligt.

Vasas begravningsplatsers historia och begravningsplatsernas kulturvärden inventerades år 1993. Inventeringen av begravningsplatserna utfördes av Kaj Höglund från Österbottens museum. Man har värnat om kulturarvet genom att bevara gamla begravningsplatsdelars särdrag samt värdefulla gravvårdar. Alla hjältegravsområden har iståndsatts, huvudminnesmärket har rätats ut och gravstenarna reparerats. Förgyllningarna på gravstenarna från år 1918 har förnyats och Svenska kullen har renoverats. På Nya begravningsplatsen har cirka 60 meter av den gamla stenvuren rustats upp. På Gamla begravningsplatsen planeras en upprustning av stenvuren mot Vörågatan.

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabell	Ansvarspersoner
Perenner presenteras som alternativ till ettåriga sommarblommor. Exempel på olika sorter läggs till på webbplatsen.	Nödvändiga utredningar görs		2021–2022	Begravningsväsendet
	Perenner läggs till som ett alternativ till ettåriga sommarblommor och prissätts konkurrenskraftigt		2022	
	Perennskötsel läggs till på begravningsväsendets webbplats		2022	
Utredningar i anslutning till uppdateringen av miljödiplomet samt inskolning av personalen	En miljöarbetsgrupp för begravningsväsendet bildas som representerar hela den stadigvarande personalen inom begravningsväsendet	Miljöarbetsgruppens genomförda samlingar Uppnådda miljöfördelar och personalens lyckade engagemang	Bildande av miljöarbetsgrupp 2021, Gruppen sammanträder 2 gånger per år.	Begravningsväsendet
Miljöutbildning för begravningsplatspersonalen, genomgång av skötselplanen	Föreläsning av en expert i branschen när läget tillåter (covid 19).	Personalen känner på ett övergripande sätt till miljökonsekvenserna som förorsakas av det egna arbetet och har etablerat miljövänliga arbetssätt som en del av sitt arbete	2021–2022	Den miljöansvariga, Arbetsledningen
	Personalen på begravningsplatserna instrueras i begravningsplatsernas miljöanvisningar samt i miljövänliga arbetssätt	Personalen känner på ett övergripande sätt till miljökonsekvenserna som förorsakas av det egna arbetet och har etablerat miljövänliga arbetssätt som en del av sitt arbete	2021–2022	Den miljöansvariga, Arbetsledningen

Beaktande av miljöfrågor samt ökning av naturligheten på begravningsplatserna	Underhållet av fåglarnas fågelholkar fortgår och insekthotell utvecklas.	Kartläggning av behovet, antalet holkar och insekthotell samt deras placering.	Situationen kartläggs år 2021, där efter kontinuerlig uppföljning	Begravningsväsendet, begravningsväsendets arbetsledning
	Gamla kantstensgravar som återlämnats till församlingen hålls i skick		Genomförs som en kontinuerlig åtgärd efter de primära arbetena.	Arbetsledningen
	I samband med att en kantstensgrav tas i bruk på nytt rekommenderas de anhöriga att använda de gamla befintliga minnesmärken och kantstenarna.		Från och med 2021	
	Vattenförbrukningen minskas.	Den verkliga vattenförbrukningen och en förändrad förbrukning på begravningsplatserna	Vattenförbrukningen följs årligen upp	Den miljöansvariga/ Arbetsledningen

SKOGAR OCH ANDRA NATUROMRÅDEN

Vasa kyrkliga samfällighets skogsplan har gjorts upp av Södra Österbottens skogsvårdsförening, som också sköter om uppföljningen och verkställandet. Den kyrkliga samfällighetens nyaste skogsplan gjordes upp i mars 2020.

Skogsvårdsplanen har gjorts i enlighet med Vasa kyrkliga samfällighets mål. Som ett mål i skogsvårdsplanen nämns en hållbar virkesproduktion och jämna avverkningsinkomster. Hållbar skogsvård tar hänsyn till den kapacitet som anvisats för utnyttjande av skog på ett säkert sätt, så att det proportionellt växer mer träd än det fälls. På så sätt tryggas skogens funktion som en effektiv kolsänka.

Inga avverkningar eller skogsvårdsåtgärder planeras sommartid från år 2021 framåt.

Som medlem i skogsvårdsföreningen är Vasa kyrkliga samfällighets skogar automatiskt med i den regionala skogscertifieringen PEFC. PEFC är ett internationellt skogscertifieringssystem, som främjar ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart skogsbruk i hela världen.

Av den kyrkliga samfällighetens skogsareal är över 22 hektar skyddsområde i NATURA 2000-programmet. Ett NATURA-område finns på Heikkiläs skogsfastighet.

I den kyrkliga samfällighetens skogar finns några skogsobjekt som är befriade från skogsbehandling. Områdena har inte officiellt registrerats för frivilligt skydd, men de har lämnats utan skogsbehandlingsåtgär-

der. Värdefulla skogsobjekt finns på Maunukselas skogsfastighet, där det finns två orörda myrområden. Båda objekten har lämnats obehandlade när det gäller skogsvård, och det kommer aldrig att utföras några skogsvårdsåtgärder i dem.

Om potentiella skyddade arter påträffas i planerings- eller inledningsskedet av åtgärderna, meddelas detta till skogscentralen och ett skyddsområde avgränsas från den eventuella avverknings- eller behandlingsåtgärden med en radie av cirka 20 meter. Om det är frågan om till exempel en fridlyst fågelarts häckningsplats som inte är i aktiv användning försöker man bevara häckningsområdet oskadat. I planeringen av skogsvårdsåtgärder följs skogslagen och naturvårdslagen.

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabell	Ansvarsperson(er)
Viktiga naturvärden beaktas när skogsavverkningar och skogsvård planeras	När avverkningar planeras beaktas fåglarnas häckningstider. Avverkningar görs inte på sommaren, boträd och andra stora träd sparas. Viktiga objekt sett till sina naturvärden och arter lämnas utan skogsvårdsåtgärder.		Från och med 2021	Fastighetsväsendet

TRAFIK

Vasa kyrkliga samfällighets resereglemente om personalresor uppdateras med beaktande av miljökonsekvenserna.

Den kyrkliga samfälligheten äger två dieseldrivna fordon som är ämnade för person- och varutransporter. Minibussen som används för persontransporter är ett fordon utrustat med SCR-teknologi. Som additiv i dieselmotorn används vattenlösningen urea. Med hjälp av den här tekniken neutraliserar lösningen som sprutas i katalysatorn kväveoxiderna. Begravningsväsendets maskin- och fordonspark är relativt ny. Begravningsväsendet har tre fordon i användning samt flera större arbetsmaskiner. När man väljer ut arbetsmaskiner är målet att prioritera utsläppsnåla alternativ. Service på fordonen utförs regelbundet vid kompetenta servicefirmor. Motorvärmare används alltid under vintern.

För att minska transportbehovet har man strävat efter att logistiskt ordna transportererna så förnuftigt som möjligt och man har försökt koncentrera dem så att transportererna sköts så systematiskt som möjligt för att minimera antalet transporter. Interna varutransporter sköter man i regel själva. Interna förflyttningar av varor är många till antalet. Körkilometer och bränsleförbrukning bokförs noggrant. Till lägergårdarna ordnas samåkning med buss. Man strävar efter att ordna transportererna så de föregående lägerdeltagarna kan transporteras bort med samma buss som de nya deltagarna transporterades till läget.

Den kyrkliga samfällighetens fordon kan bokas för samåkning via ett bokningssystem. Samåkning understöds alltid bland personalen så långt det är möjligt. Den kyrkliga samfälligheten och Vasa svenska församling har cyklar avsedda för sam användning. Dessa kan lånas av personalen för tjänsteresor. Målsättningen

är att minska bilkörningen.

Ämbetshusets parkeringsområde har fått en laddningsstation för elbilar.

Alla anställda i den kyrkliga samfälligheten har uppmuntrats att delta i cykelkampanjen ”kilometrikisa” (kilometertävling). Vi har varit med i kilometrikisa redan i flera år. År 2021 deltar vi också i kävelykilometrikisa (kilometertävling för promenader).

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabell	Ansvarsperson(er)
Den kyrkliga samfälligheten uppdaterar resereglementet med beaktande av miljökonsekvenserna	I resereglementet beaktas förutom den totalekonomiska lönsamheten också resesättets miljökonsekvenser.		2021–2022	Ekonomidirektören, Förvaltningschefen
Minska rese- och transportbehovet	Distansmöten, distansarbete och strömmade evenemang utökas /fortsätter. Det ordnas utbildning om att delta på distans.	Andelen distansmöten ökas. Minskat belopp av utbetalda kilometerersättningar	Kontinuerligt	Cheferna, förmännen
Minska bränsleutsläpp från trafiken	Vid anskaffning av arbetsmaskiner och bilar beaktas miljökonsekvenserna, alternativa energikällor och låga utsläpp	Andelen arbetsmaskiner och fordon med låga utsläpp. Minskade miljökonsekvenser av maskinerna.	Kontinuerligt	Ekonomidirektören, Förvaltningschefen, Chefen för begravningsväsendet, Ansvariga för upphandlingar
	Uppmuntra till samåkning och cykling	Minskat belopp av utbetalda kilometerersättningar	Från och med 2021	Cheferna, förmännen
	Flygresor undviks. I första hand mera utsläppsnåla färd-sätt, men om man måste flyga kompenseras resorna. För att undvika flygande och resande, utreds alltid först möjligheten att delta på distans.		Från och med 2021	Hela personalen

Miljöprogram 2021–2025

Mer gång- och cykeltrafik samt kollektivtrafik	Arbetsgivaren erbjuder en cykel som anställningsförmån.			Ekonomidirektören, Förvaltningschefen
	I den mån det är möjligt ordnas evenemang vid platser som man kan komma till med kollektivtrafik. Evenemangen planeras så att de passar med kollektivtrafikens tidtabeller. I samband med informationen om evenemangen nämns kollektivtrafikens förbindelser.		Kontinuerligt	De som ordnar evenemangen